

69
FI

FACTS

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Nuoret työntekijät – Tietoja ja lukuja Nuorten työllisyys

Euroopan riskienseurantakeskus on laatinut useita raportteja, joissa kuvataan työterveyden ja -turvallisuuden suhdetta tiettyyn riskiin, alaan tai työntekijäryhmään. Tässä tiedotteessa on yhteenveto nuoria työntekijöitä koskevasta raportista (1). Raportti on osa laajempaa hanketta, jonka tavoitteena on tunnistaa varhain suuntauksia ja työhön liittyviä riskejä, jotta resurssit voitaisiin suunnata paremmin ja asioiden kulkuun voitaisiin puuttua varhaisemmassa vaiheessa ja tehokkaammin.

Tämän julkaisun tarkoituksena on selvittää vaaratekijöitä, joille nuoret työntekijät altistuvat työssä, sekä sitä, mitä seurauksia tällaisesta altistumisesta on lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Tämä on tehty analysoimalla tilastoja ja tutkimuksia sekä valikoitujen ennaltaehkäisyä koskevien tapaustutkimusten avulla.

Virasto pyrkii tarjoamaan kattavan kuvan nuorten työntekijöiden kokemuksista työterveydestä ja -turvallisuudesta kokoamalla yhteen suuren määrän Euroopan unionin jäsenvaltioista ja muista maista kerättyä tietoa. Virasto toivoo, että tietojen avulla nuoria voidaan suojella paremmin heidän siirtyessään työelämään, mikä auttaa heitä säilyttämään terveystensä läpi koko työelämän.

Nuorten työllisyys 25 jäsenvaltion unionissa

Nuorten työntekijöiden osuus työvoimasta on laskussa lähes kaikissa jäsenvaltioissa. Tämä on seurausta laskevasta syntyvyydestä, mutta se voi olla osoitus myös siitä, että koulutautuminen yleistyy ja koulutusajat pitenevät. Lisäksi nuoret työntekijät ovat haavoittuvampia taloudellisissa taantumavaiheissa – työnantajat reagoivat taloudellisiin paineisiin vähentämällä uusien nuorten työntekijöiden palkkaamista.

Vuonna 2005 25 jäsenvaltion unionissa noin 193,8 miljoonaa ihmistä kävi työssä. Näistä 20,4 miljoonaa oli nuoria (2) työntekijöitä. Nuorten työntekijöiden osuus koko työvoimasta oli 10,5 prosenttia. Nuorten työllisyysaste (3) (EU-25) oli 36,3 prosenttia, kun taas 15–64-vuotiaan väestön työllisyysaste oli 63,6 prosenttia.

25 jäsenvaltion unionissa nuorten työttömyysaste oli 18,7 prosenttia, mikä oli yli kaksi kertaa niin korkea kuin kokonaistyöttömyysaste (9,0 prosenttia). Useissa EU:n jäsenvaltioissa nuorten työttömyysaste on myös noussut viime vuosien aikana, vaikka nuorten osuus yleisesti ikääntyvästä väestöstä on pienempi. Myös alueiden väliset erot ovat huomattavia: kahdessa kolmasosassa 25 jäsenvaltion alueista nuorisotyöttömyysaste oli vähintään kaksinkertainen kokonaistyöttömyysasteeseen verrattuna. Nuorten alueellinen työttömyysaste vaihteli 6,2 prosentista 59,1 prosenttiin.

Nuorten onnistunut integroituminen työelämään on yhteiskunnan ja yritysten kannalta kuitenkin elintärkeää. Se on tärkeää myös nuorille itselleen ja heidän kyvyilleen hallita omaa elämäänsä, terveystään ja hyvinvointiaan.

Määräaikais-, osa-aika-, viikonloppu- ja vuorotyö

Vuonna 2005 15–24-vuotiaat työntekijät olivat kokonaistyövoimaan verrattuna harvemmin kokopäivätyössä (72 prosenttia verrattuna 82 prosenttiin), he olivat useammin määräaikaisessa työsuhteessa (39 prosenttia verrattuna 14 prosenttiin) ja useammin palkkatyöntekijöinä (94 prosenttia verrattuna 83 prosenttiin). Kun otetaan huomioon nuorten työntekijöiden keskuudessa yleiset epäviralliset työjärjestelyt (esim. vapaaehtoistyö, työskentely perheytyksessä, oppisopimukset), työllisyyttä on vaikea määrittää.

Monet 25 jäsenvaltion määräaikaisista työntekijöistä olivat alle 25-vuotiaita: 37,5 prosentilla 25 jäsenvaltion nuorista työntekijöistä oli määräaikainen työsuhte. Prosenttiosuudet vaihtelivat Irlannin 6,8 prosentista Espanjan 59,4 prosenttiin.

Vuokratyösuhteista saatujen tutkimustietojen mukaan (4) määräaikaisessa työsuhteessa työskentelevillä henkilöillä on heikommat mahdollisuudet saada koulutusta ja kehittää ammattitaitoaan pitkällä aikavälillä verrattuna pysyvissä työsuhteissa työskenteleviin työntekijöihin. Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät voivat myös vaikuttaa vähemmän tehtävien suoritusjärjestykseen, työtahtiin ja -menetelmiin, heillä on alhaisemmat työhön liittyvät vaatimukset ja he ovat vähemmän tietoisia työhön liittyvistä riskeistä.

Vuonna 2005 yksi neljästä nuoresta työntekijästä työskenteli osa-aikaisesti. Osa-aikatyö on myös lisääntymässä. Euroopan osa-aikatyötä koskevat tutkimukset osoittavat, että osa-aikatyö tarjoaa huomattavasti paremmat mahdollisuudet koulutukseen ja uralla etenemiseen (5). Palkkataso ja sosiaaliturvaedut ovat usein matalammat ja työ on yleensä yksitoikkoista.

Lisäksi yli puolet nuorista työntekijöistä työskenteli vähintään yhtenä lauantaina kuukaudessa. Nuoret työntekijät tekivät useammin myös vuorotyötä.

Missä nuoret työskentelevät?

Alakohtainen erittely osoittaa, että 25 jäsenvaltion unionissa nuorten työntekijöiden osuus on suurin hotelli- ja ravintola-alalla (22,7 %) ja kaupan alalla (16,3 %). Hotelli- ja ravintola-ala on suurin nuoria työllistävä ala 20 jäsenvaltiossa 25:stä ja kolmen suosituimman alan joukossa kaikissa jäsenvaltioissa.

Tämänkaltaisella jakautumisella on huomattava merkitys nuorten työterveydelle ja -turvallisuudelle, sillä näihin aloihin liittyy useita potentiaalisesti haitallisia tekijöitä (kuten matala palkka, kausiluonteisuus, huonot työskentelyolosuhteet ja fyysisesti vaativa työ). Vuonna 2005 25 jäsenvaltion unionissa nuoret työntekijät työskentelevät pääasiassa palvelutehtävissä (5,2 miljoonaa) sekä käsityö- ja vastaavanlaisissa ammateissa (3,6 miljoonaa). Toimistotyöntekijät (2,7 miljoonaa) olivat kolmannella sijalla yhdessä teknikoiden ja vastaavanlaisten asiantuntijoiden (2,7 miljoonaa) kanssa, ja heti perässä tulivat työläisammattit (2,5 miljoonaa). Tämä ammattiluokkien mukainen jako vaihtelee vain hieman jäsenvaltioiden välillä. Vuosina 2000–2005 nuorten työntekijöiden määrä kasvoi eniten palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijöiden ammattiryhmässä (+ 0,38 miljoonaa).

(1) <http://osha.europa.eu/publications/reports/7606507>

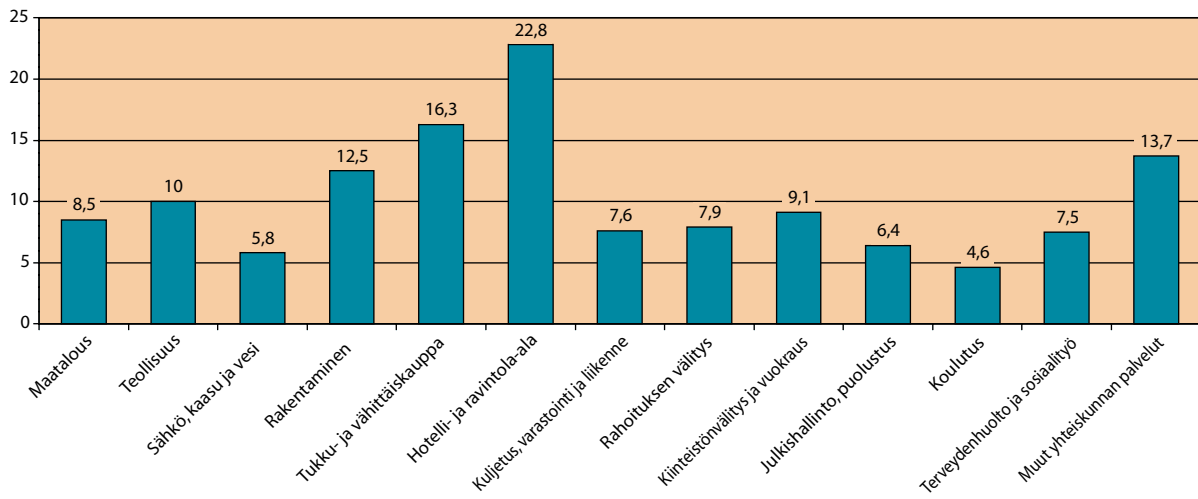
(2) Nuoret työntekijät: 15–24-vuotiaat.

(3) Työllisyysaste kuvaa työssä käyvien ihmisten kokonaismäärän osuutta kussakin ikäryhmässä.

(4) Goudswaard, A., Andries, F., *Employment status and working conditions*. <http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0208.htm>

(5) Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö, Dublin. *Part-time work in Europe*, 2005.

<http://www.eurofound.eu.int/ewco/reports/TN0403TR01/TN0403TR01.pdf>

Nuorten työntekijöiden toimialakohtainen osuus, EU-25, 2005, LFS

Moniin näistä aloista ja ammateista liittyy suuri tapaturmien riski, altistuminen useille työpaikan vaaratekijöille tai palveluammattien osalta epävarma työllisyystilanne.

Sukupuolten väliset erot

Nuorilla työntekijöillä myös sukupuolten tilanteessa on eroja kuten koko työssäkäyvässä väestössä. Nuoria miehiä käy työssä enemmän kuin nuoria naisia: vuonna 2005 25 jäsenvaltion unionissa työskenteli 11,1 miljoonaa nuorta miestä ja 9,3 miljoonaa nuorta naista. On kuitenkin vaikea saada tietoja riskeille altistumisen ja terveysvaikutusten eroista nuorten naisten ja miesten välillä.

© Hasse Eriksson

Sukupuoleen liittyvät tekijät altistavat vaaratekijöille eri tavoin, jolloin myös eri sukupuoliin kohdistuvat terveysvaikutukset ovat erilaiset. Esimerkiksi kampaajina toimivat pääasiassa naiset; kampaajista 87 prosenttia on naisia. Eri puolilla Eurooppaa sijaitseissa 400 000 kampaamossa työskentelee yli miljoona ihmistä. Alalle on ominaista myös nuori työvoima: 83 prosenttia palkatuista työntekijöistä on alle 26-vuotiaita ja 56 prosenttia on alle 19-vuotiaita. Tämän vuoksi lähes kaikki kampaajien riskitekijät ovat automaattisesti olennaisia myös nuorten työntekijöiden kannalta tarkasteltuna. Alan suurimmat terveysongelmat – iho-ongelmat, astma ja tuki- ja liikuntaelinsairaudet – kohdistuvatkin etenkin nuoriin naisiin.

Tarvitaan lisää tutkimusta, jotta voidaan

- saada profiili nuoriin työntekijöihin kohdistuvista riskeistä sekä heidän altistumisestaan työpaikan vaaratekijöille, kuten vaarallisille aineille (erityisesti biologiset aineet, karsinogeenit ja lisääntymistoksiset aineet), melulle ja värinälle, fyysisesti rasittaville työolosuhteille sekä psykososiaalisille riskeille;
- määrittää tiettyjen riskien merkitys paljon nuoria työntekijöitä työllistävillä aloilla, kuten palvelualoilla;
- määrittää sukupuolten väliset erot ja niistä johtuvien riskien suhteellinen merkitys nuorille naisille ja miehille;
- lisätä tietämystä edellä mainituista eroista sekä koulutusta ja ennaltaehkäisyä ja ottaa huomioon monimuotoisuuteen liittyvät kysymykset, kuten esimerkiksi nuorten siirtotyöläisten asema;
- varmistaa, että ammattipätevyyteen johtamattomassa koulutuksessa (tämä koskee yhä enemmän naisia esimerkiksi sellaisilla palvelualoilla kuten kotihoidossa) otetaan huomioon työsuojeluasiat;
- kohdistaa työtapaturmariskien vähentämiseen tähtääviä toimia tehokkaasti nuoriin työntekijöihin. Eri toimialojen välisestä yhteistyöstä (esim. julkinen terveydenhuolto, lapsityövoiman käytön ehkäisy, kuljetusturvallisuus) voisi olla hyötyä myös tässä tarkoituksessa;
- edistää työsuojeluasioiden sisällyttämistä yleiseen koulutukseen kaikilla tasoilla.

Lisätietoja

Raportilla pyritään edistämään myös viraston vuotuista kampanjaa, Euroopan työterveys- ja työturvallisuusviikkoa, jonka aiheena vuonna 2006 oli nuorten työsuojelu. Yhteisen tunnuskauseen ”Hyvä startti työhön” myötä 30 maata osallistui aktiivisesti Euroopan suurimpaan nuoria työntekijöitä koskevaan työsuojelukampanjaan.

Lisätietoja nuorten työntekijöiden altistumisesta riskeille ja terveysvaikutuksille on tiedotteessa 70: **Nuoret työntekijät – Tietoja ja lukuja: työperäiset riskit ja niiden terveysvaikutukset.**

Lisätietoja nuorten työntekijöiden turvallisuudesta on osoitteessa <http://ew2006.osha.europa.eu/>.

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
P. (+ 34) 94 479 43 60, F. (+ 34) 94 479 43 83
Sähköposti: information@osha.europa.eu

© Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto. Jäljentäminen on sallittua, mikäli lähde mainitaan. Printed in Belgium, 2007

